

Transskription af:

Alletiders Fest

S1E5. Striptease og gramselege i julestuen

Værter: Julie Ralund og Thomas Klinkby

Medvirkende: Etnolog og museumsinspektør på Frilandsmuseet Anja Jørgensen og huskok Birgitte Kampmann

Lyd og redigering: Gustav Niepoort

Redaktør: Troels Donnerborg

Intro: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus. Vores tid.

Julie Ralund: Jeg synes (snif), at du dufter anderledes end du plejer.

Thomas Klinkby: Jeg tror bare det, fordi jeg ikke lugter. Jeg har været i bad for første gang i år.

Julie Ralund: Og første og eneste gang i år. Det har jeg også. Vi har været i julebad, fordi vi skal til julestue.

Thomas Klinkby: Må jeg sige noget? Jeg har gået og haft et godt øje til dig gennem året.

Julie Ralund: Ja, jeg har også glædet mig rigtig meget til det her, fordi at der er en ret stor chance for at vi kan få lov til at lege en lille juleleg med hinanden senere.

Thomas Klinkby: Og det håber jeg. Og lad os lige komme ind til julestuen.

Julie Ralund: Ja, lad os. Mit navn er Julie Ralund.

Thomas Klinkby: Jeg hedder Thomas Klinkby, og du lytter til Alletiders Fest.

Julie Ralund: I dag skal vi til gammel dansk julestue med gramsselege og andre godter. Og med os denne gang har vi museumsinspektør ved Frilandsmuseet Anja Jørgensen.

Thomas Klinkby: Og her har vi Anja. Hej Anja.

Anja Jørgensen: Hej.

Thomas Klinkby: Hvad er det, vi skal ind til nu?

Anja Jørgensen: Jamen I vil jo gerne se julestue, og det skal I også få lov til. Men først skal jeg jo forbi det her veldækkede bord, fordi vi er sultne og til julestue der drak man. Man spiste ikke. Så vi bliver nødt til at spise først.

Julie Ralund: Det er også godt fordi, at Thomas han bliver så frygtelig fuld, hvis ikke han får noget mad inden.

Thomas Klinkby: Det er sandt.

Julie Ralund: Men jeg tænker det, apropos at drikke, så kan vi da godt lige skåle allerførst nu hvor vi er på vej til at sætte os til bords. Og hvad vil man drikke på det her tidspunkt i 1730 på en gård?

Anja Jørgensen: Man vil drikke rigeligt med øl, og det var de fine juleøl, som var ekstra stærkt, fordi der var ekstra meget malt i, og det var dejlig sødt. Der var kommet noget honning i sukker, hvis man var farlig fin på den, men det var jo honningen man brugte oftest.

Thomas Klinkby: Var det... var det stærkt?

Anja Jørgensen: Og det var stærkt. Det var det man gemte. Det stærke øl, det var det man brugte til festlige lejligheder og det tynde øl. Det var det, man drak til hverdag, og det var bare tyndt øl.

Julie Ralund: Så det kommer faktisk... Der er en mening med, at man siger det tynde øl.

Anja Jørgensen: Præcis. Ja.

Thomas Klinkby: Og vi drikker det jo rigtigt, fordi som altid, så spiser vi og drikker af historien. Vores historiske kok Birgitte Kampmann går og pusler med gryderne her bag os, og lidt senere skal vi jo også ned og spise. Men lad os starte med skålen. Der er skænket mørkt juleøl op.

Julie Ralund: Mørk juleøl.

Thomas Klinkby: Skål skål!

Thomas Klinkby: Det smager godt.

Julie Ralund: Og foran mig der står noget risengrød. Og hvad øh... Normalt så spiser vi jo risalamande efter stegen hjemme hos os. Men hvad er det her? Hvorfor skal jeg starte med den risengrød?

Anja Jørgensen: Altså risengrød. Det var jo en juleting, og det var i de familier, der havde råd til det, fordi ris, det var jo noget man importerede fra kolonierne. Det var dyrt, så hvis det bare var en almindelig gård. Nu er vi jo kommet ind på en pænt stor gård her på Stevns, men i andre almindelige jævne lag, der ville det være en helt almindelig grød bagt på byg for eksempel. Eller rug endda. Og hvis det var den, hvis det var lidt finere, så var den lavet med mælk. Så hed det sød grød, og hvis det bare var kogt med vand, så var der en jævn grød. Og det var jo. Formålet var jo at lægge bunden, så du faktisk var mæt, før du skulle kaste over den fine dyre festmad. Så spiste du ikke lige så meget og maden holdt længere.

Julie Ralund: Så man lavede lige en, lagde lige en bund. Og jeg er glad for, fordi jeg kan dufte her, at vores søde huskok Birgitte. Hun har endnu engang været god ved os og kogt den her risengrød på mælk, og det er jeg glad for, Birgitte, at jeg ikke skal sidde her og spise byggrød på vand. Så nu smager vi lige.

Thomas Klinkby: Den ligner sig selv og sådan noget sukker.

Birgitte Kampmann: Sukker, kanel har I fået.

Thomas Klinkby: Kanelsukker ovenpå.

Julie Ralund: Og havde man kanel på det her tidspunkt, Anja?

Anja Jørgensen: Det havde man, og det var jo igen fra kolonierne, så det var jo også kun dem, der havde råd til sådan noget fint flottenheimeri.

Julie Ralund: Mm. På den måde.

Anja Jørgensen: Mm. Ej, det er da dejlig.

Julie Ralund: På den måde er jeg er glad for, at vi har råd for dem. Hvem er det lige, Thomas og jeg er i denne her... på denne her gård?

Anja Jørgensen: Jamen, jeg synes, at du skal være tjenestepigen på gården, ældstepigen, du har været tjenestepige her i nogle år. Og du er karlen.

Thomas Klinkby: Jeg er karlen. Førstekarlen.

Anja Jørgensen: Ja. Du har ...

Julie Ralund: Sådan!

Thomas Klinkby: Hvor gamle er vi? Ældstepigen og karlen?

Anja Jørgensen: I er et sted i tyverne er og har været, hvad skal vi sige, to-tre tjenestepiger på denne her gård og to karle. Og I har jo boet sammen ude i røgterkammeret ude ved siden af hestestalden, og du har boet sammen med de andre tjenestepiger i... ude i bryggerset. Der kunne være et lille kammer til pigerne med en alkove, hvor I sov fælles der, så holdt man varmen bedre.

Julie Ralund: Ja, det er klart. Ja, det er noget med at man sover nøgne dengang.

Anja Jørgensen: Det gjorde man, ja. Du smed alt tøjet, og så hoppede du ind i denne her seng, bulet op med en masse dyner, så det har været dejligt hyggeligt. Det har været hyggeligt, og du har haft ikke kun selskab af de to andre tjenestepiger, men helt sikkert også af lus og lopper og en ilder og en mår og mus og...

Julie Ralund: Forskellige ting.

Julie Ralund: Så sådan en seng med med nogle nøgne tjenestepiger og en masse lus og lopper. Det har det vel også været. Så er der jo ingen. Ingen under at karlene de glæder sig til julestue.

Thomas Klinkby: Ja nej, det kunne vi kunne ligge og drømme om. Hvem Hvornår var det ude hos mig, at de andre karle? Ud ved siden af hestene?

Anja Jørgensen: Ja, altså I har jo også forsøgt at holde varmen ved at ligge tæt derude i røgterkammeret Ja, og I har fået lidt af varmen fra dyrene, som jo også stod tæt og dampede der i stalden, men det har været råt, ingen tvivl om det. Det havde været koldt og fugtigt og klamt.

Thomas Klinkby: Hvorfor tog man ikke bare nattøj på?

Anja Jørgensen: Altså der var ikke noget, der hed nattøj. Du havde din skjorte og piger inderst, og pigerne havde deres særk inderst, og det var bare for at de ikke skulle slide for meget på den. Så blev den taget af, og så tog man heller ikke de lus og lopper fra hverdagen med i natten, så der var ligesom sådan et et cut der, hvor at...

Julie Ralund: man forsøgte lige at gøre natten mere komfortabel.

Thomas Klinkby: Ja, men der har jeg så ligget ved siden af hestene og de andre nøgne karle og har drømt lidt om ilderpigen Julie, der jo ligger nøgen samtidig inde ved siden af sammen med de andre tjenestepiger, fordi vi har gået og smuttet øjne til hinanden måske i løbet af året. Jeg spiser lige lidt mere risengrød, den smager dejligt.

Julie Ralund: Men Anja, vil du ikke lige forklare, hvad for noget tøj vi har på? Hvad går man ind i på det her tidspunkt?

Anja Jørgensen: Jo altså, du har haft en særk, og det har du samme som en underkjole. Den var lavet af hør over særken, der har du haft et dejlig uldent skørt. Og nu her hvor det er vinter, så har du haft flere skørter på, så det vil sige de udtjente og lidt slidte snaskede skørter dem har du brugt som underskørter. Og så har du haft en strikket trøje. det der hedder nattørje, men den mand havde den ikke på om natten. En strikket trøje og udenpå den. Har du haft en bul som er en kvindevest, så var du faktisk meget godt pakket ind der.

Julie Ralund: Nu siger du snaskede underskørter, altså hva? Hvad gjorde man? Havde man underbukser på?

Anja Jørgensen: Man havde ikke underbukser på. Nej, du havde bare særken.

Julie Ralund: Hvad gjorde man så når man havde menstruation?

Anja Jørgensen: Så havde du en særlig sæk som vi kalder den, en skyllesærk og den brugte i den periode. Så kunne du gå og tørre dig lidt op og ned af benene og i skridtet, og så var den bare snasket, og så brugte du den til det.

Julie Ralund: Som man gik rundt og friblødte lidt på en eller anden måde?

Anja Jørgensen: Det gjorde man. Ja, det kan man sige før det hed det. Ja. Og du havde heller ikke underbukser på. De var heller ikke opfundet. Altså, vi skal faktisk helt op til omkring år 1900, før det var helt almindeligt at gå med underbukser ude på landet. Og så var den der underbukser med åben skridt, så man bare kunne sætte sig. Det var jo, der var jo lokummer, og man besørgede på møddingen ude hos køerne, hvis man var kvinde hos hestene. Hvis man var mand, der skulle det skulle være nemt at komme hurtigt på toilettet. Så det der underbuksejæt, det brugte man ikke.

Thomas Klinkby: Og hvorfor har vi glædet dig så meget til den her julestue og julefesten, som vi har alt?

Anja Jørgensen: Altså I har jo også holdt fester i løbet af året? Det foregik på den måde, når man tjente ude på landet, selv om det var en lille landsby, så har der været rigtig mange unge mennesker, som tjente på de her gårde, og de var alle sammen medlem af ungdomslauget. Og nu kan vi jo lege, at du er gadebassen og du er gadelammet. Det vil sige, at jeg har været formand forkvinde så at sige for ungdomslauget i den her by.

Julie Ralund: Gadebassen og gadelammet, hed det det? Sjovt.

Anja Jørgensen: Så I skulle sørge for at arrangere fester og julestuerne, julefesterne har været rigtig, rigtig vigtige, men der har også været fester i løbet af, særlig om vinteren, men også om sommeren. Og ja, Sankt Hans var vigtige også, men særlig vinterfesterne.

Thomas Klinkby: Når man markerer årstiderne.

Anja Jørgensen: Ja, og når man havde tid til at holde fest. Men men også årstiderne. Og I havde kunne også have den opgave faktisk at parre, så at sige, tjenestepigerne og karlene på de andre gårde, så man havde ligesom en fast kæreste eller dansepartner, kan man sige i løbet af sæsonen. Og så kunne man så skifte igen et år senere, hvis man ville have sig en ny partner.

Julie Ralund: Som man havde, altså jeg synes, det lyder meget moderne på en eller anden måde.

Anja Jørgensen: Nej, det var sat i system. Og det var vigtigt. Altså de her tjenestepiger, ja, sådan nogle som jer og tjenestekarlene i har arbejdet rigtig, rigtig hårdt, så det var en vigtig del af lønnen, kan man sige. Trivslen som tjeneste.

Julie Ralund: MUS-samtalen.

Anja Jørgensen: Det var, at der var nogle ordentlige fester som rigtige.

Thomas Klinkby: Sådan en rigtig MUS garanteret.

Anja Jørgensen: Ja, rigtig MUS, ikke.

Julie Ralund: Er kaffen god? Nej, men vi holder en ordentlig julestue.

Anja Jørgensen: Ja, og altså kunne madmor lave mad, fordi de gårde, hvor der var en god madmor, det var der, hvor det var nemt at få de gode tjenestefolk. Ja, ja, dumme var de ikke.

Thomas Klinkby: Du er vores madmor i dette program. Fortæl om hvad vi skal have. Men okay, så gadebassen og gadelammet sidder her og og i gang med julestuen, som er sådan den pæne del af arrangementet.

Julie Ralund: Fordi vi spiser stadigvæk.

Thomas Klinkby: Vi spiser stadig.

Julie Ralund: Vi er ikke gået til snaps endnu.

Anja Jørgensen: Det her er jo ikke julestuen, det er bare maden. Og vi er jo jeg... ja nu er vi jo så i december, men i november måned slagtede man alt, hvad der ikke skulle fodres på i løbet af vinteren. Man havde jo ikke råd til og plads til at fodre på alle de her dyr. Om det var grisen eller fårene eller koen eller hvad det kan være. Så der blev slagtet, og det har været et kæmpe arbejde som madmor. Hun har bare haft travlt i den sidste halvdel af november, og de har hjulpet hinanden, så der kommer koner fra de andre gårde og og så har de slagtet, og de har tilberedt alt det her kød.

Julie Ralund: Ja, nu står jeg. Birgitte står her med en ordentlig lang et eller andet af noget pølser.

Birgitte Kampmann: En perlerække af de skønneste små medisterpølser. Og den har jeg ristet over komfuret. Så er der noget hjemmerørt sennep. Der er noget sigtebrød.

Julie Ralund: Jeg skal lige høre... nå ja.

Birgitte Kampmann: Lige det sidste, der står en grønlangkål. Der står en grønlangkål. Den er så grov at den er blevet kværnet igennem og hakket af... Jeg tænker vi har jo ikke haft en håndkværn, en håndkværn. Vi har hakket det med hænderne, så jeg har også stået med sådan en hakke kniv.

Thomas Klinkby: Du laver sådan nogle malkebevægelser lige nu, Birgitte? Du står med skistavhænder. Op og ned.

Birgitte Kampmann: Jamen har du set min hænder? De er røde! Jeg har hakket og hakket og hakket.

Anja Jørgensen: Det har virkelig krævet nogle gode armmuskler. Man sagde også dengang man skal lære en pige at kende i et dejtrug, i ikke en springdans, det var vigtigere..

Birgitte Kampmann: Jeg føler mig også i form. Jeg er sådan i form? Altså.

Julie Ralund: Kan du lige sige det en gang til? Man skal lære en pige at kende i et dejtrug, ikke i en springdans.

Anja Jørgensen: Ja, for det var jo ikke vigtig, at hun var dygtig til at danse.

Thomas Klinkby: Så når jeg har et godt øje til Julie, så er det også fordi jeg beundrer hendes biceps rigtig meget. En rigtig dejlig dejpige.

Julie Ralund: Det er sjovt.

Thomas Klinkby: Hvordan ser jeg ud? Jeg har jo også... Jeg er jo i god form, for jeg arbejder så meget.

Anja Jørgensen: Det er du.

Thomas Klinkby: Men men måske tænderne er ikke det flotteste på hverken mig eller Julie?

Anja Jørgensen: Jeg tror, det har de ikke været. Der var jo ikke noget, der hed tandlægen, og det gør tilpas ondt. Så tog du til smeden eller en anden, der var fiks på fingrene og fik trukket tænderne ud, så var det det. Det er langt senere, at man begynder på gebiser og sådan noget.

Thomas Klinkby: Ja.

Julie Ralund: Men vel også derfor at både grød og alt lind mad har været rart fordi at man har ikke haft så meget at tygge med.

Thomas Klinkby: Apropos må jeg lige bede om lidt mere øl?

Birgitte Kampmann: Du kan tro.

Julie Ralund: Vi fik lidt mere øl Thomas.

Thomas Klinkby: Det var dejligt.

Julie Ralund: Du er jo glad for de våde varer så at sige.

Thomas Klinkby: Jeg har arbejdet hårdt, også i dag, gennem hele året. Jeg har fortjent det og jeg har brug for det og ikke fordi jeg har lyst til, det er fordi jeg trænger, som de siger i Matador.

Julie Ralund: Men jeg vil altså virkelig gerne ind til denne her julestue, hvor vi skal lege lege. Så lad os lige få det sidste mad på tallerknen. Jeg skal have noget medister og noget grønlangkål, og så skal jeg lige høre, hvad spiste man af på det her tidspunkt og med hvad?

Anja Jørgensen: Altså vi kan jo lige starte med den dejlige risengrød, for det fik vi så fint serveret i hver vores skål. Det er jo helt vanvittig ekstravagant. Det ville man jo have spist fra et fælles grødfad. Det eneste der var privat, det var skeen. Det kan en rundske eller en træske, som bare blev slikket ren. Der var jo ikke noget, der hed opvask på det her tidspunkt, og resterne af grøden, som du har

lavet, den bliver bare brugt til næste portion grød du du lavet i morgen eller i overmorgen. Så det der med at bruge tid på opvask, det kan man ikke tælle.

Julie Ralund: Stik mig noget medister med, sagde jeg aldrig nogensinde. Jeg tror faktisk det måske er første gang den sætning at komme ud af min mund, ville jeg bare lige sige. Men Birgitte gør det så godt. Jeg stoler også på...

Thomas Klinkby: Skal jeg også sige det? Kan vi få medisteren op i Julies ende?

Julie Ralund: Ej, Thomas!

Thomas Klinkby: Det er en julestue, come on.

Julie Ralund: Det sagde du bare ikke haha.

Thomas Klinkby: Det vil jeg betragte som rigtig karleflirt den der.

Julie Ralund: Nu synes jeg jeg kan høre noget støvletramp og noget violin. Anja, hvad øh? Er festen ved at begynde nu?

Anja Jørgensen: Jeg kan jo så forstå, at I har fået samlet sammen, så jeg I har kunne lønne spillemanden. Kommer en spillemand, så vil de gå ind i stuen ved siden af, og så vil I begynde at danse og drikke. Og hvis jeg var på en god gård, så ville husbond her altså donere en hel tønde juleøl til jer. Og så blev der drukket øl og måske noget mere brændevin. Der blev ikke spist noget, og så blev der danset og leget julelege. Og de her lege gik jo ud på at komme tæt på hinanden. Vi kan jo starte i den lidt uskyldige ende, og det kunne være at nippe strå. Og det vil sige, så har de her karle og piger stået formodentlig karl-pige-karl-pige sådan i rækkefølge og holdt om et reb alle sammen og dem der stod i hver sin ende af dette reb, de har rykket dem frem og tilbage, sådan så dem der stod og holdt i rebet også blev rykket frem og tilbage, og så tog man sig et lille stykke strå. Måske på sådan 5-10 centimeter imellem læberne, og så skulle man give det videre til den, der stod ved siden af. Og så er det klart, at når der blevet rusket i dette reb, så er man jo kommet til at støde ind i hinanden og komme til at kysse hinanden og måske med vilje, også...

Thomas Klinkby: Det er et ømt syn. To tandløse munde mødes i et kys. Men, men, det er det. Det har været små påskud for at komme hinanden ved og få afløb for drifterne, så at sige.

Julie Ralund: Og det med strå, og hvad så mere?

Anja Jørgensen: Ja, så kan du leje [blindebluk] blindbuk og den kender vi jo stadigvæk. Altså du får en for bind for øjnene og så skal han fange en af de andre og så gætte hvem det er. Og for at kunne gætte det, så bliver man nødt til at røre ved personen her.

Thomas Klinkby: Og hvor rører man?

Anja Jørgensen: Du har rørt alle vegne, ingen tvivl om det.

Thomas Klinkby: Ingen tvivl om det.

Julie Ralund: Jeg ved ikke, hvis man lytter med det med moderne øjne kan det jo godt lyde som om, at man tænker, og så har mændene bare fået lov til at rage løs. Men jeg tænker, der ligger et element af ligestilling i det at alle har været bevidste om, at det her det har været sjovt.

Anja Jørgensen: Og pigerne har jo også raget. De fik jo også bind for øjnene, så det har været det har gået begge veje. Jeg skal ikke kunne sige, om der er nogen, der har raget for meget, der er gået over en eller anden streg, som vi ikke kender. Det er sådan noget, der er meget svært at vide med sikkerhed, når vi skal... Ja.

Julie Ralund: Men det med de streger, og når der er brændevin i blodet, det ved vi jo godt. De er der jo til at blive overtrådt, kan man sige.

Thomas Klinkby: Jeg vil sige, at jeg mærker interessen fra Julie meget tydeligt, mens vi sidder her. Det går i den grad begge veje.

Julie Ralund: Med brændevin i blodet.

Thomas Klinkby: Ja, men det er da udtryk julebuk. Det bruger vi også moderne. 'Det er en værre buk'. Det er jo så typisk om en mand, der er en værre gris, er et andet udtryk. Kommer det derfra?

Anja Jørgensen: Ja, og det vil så være dig, og vi er lige blevet enige om, at du er gadebassen. Det er formanden for ungdomslauget, og du har...

Thomas Klinkby: Titlen.

Anja Jørgensen: Jo tak, og du har været godt skåret for tungebåndet og du har været dygtig retorisk, og du har så på et tidspunkt forladt den her julestue. Du er gået ud og klæd dig ud som julebuk. Du har taget et lagen over dig, og du har så på en anden måde monteret et gedekranie har der formodentlig været på hoved, og så er du gået ind, og så har du skældt resten af festdeltagerne ud og opført dig rigtig uforskammet og brovtende og ubehageligt. Og de har... De har pleaset dig så at sige og givet dig en masse at drikke og ros dig, og så er du sådan faldet til ro, og så er du blevet god igen. Så har du folk... Så går bukken, og så er du kommet tilbage som dig selv, og så har man haft en masse skæg ud af det.

Thomas Klinkby: Og det har været som rollespil, hvor der skulle bukken komme ind og være grov og skælde ud og chikanere.

Julie Ralund: Hvad er det bukken repræsenterer på det her tidspunkt?

Anja Jørgensen: Han repræsenterer det onde og det uhyggelige. Men men men en som jo bliver god igen.

Julie Ralund: Og apropos det, så står der foran mig sådan en rumlepotte. Anja, hvad er det for noget?

Anja Jørgensen: Jamen det var også noget der kunne være en del af sådan en julestue eller blive brugt i juledagene. Det onde, som vi snakkede om før, det kunne også holdes væk ved at larme, så derfor var det sådan en ting... Hvis vi kan få den til at sige noget.

Thomas Klinkby: Skal vi lige prøve at beskrive den? Det ligner for mig at se, at det er en form for kande, som i stedet for at så på toppen har et eller andet overdækning, som nærmest er sådan tromme trommeskind og så og så er der et hul i midten hvor der går en pind ned.

Anja Jørgensen: Det er simpelthen en blære fra gris eller ged.

Thomas Klinkby: Skindet det er... det er blæren fra en gris?

Julie Ralund: Igen, man brugte alting.

Anja Jørgensen: Ja.

Thomas Klinkby: Bortset fra skriget.

Anja Jørgensen: Bortset fra skriget og så den pind den er sat ned i. Og så når man glider fingrene op og ned af denne her pind, så giver det sådan en resonans er det vel, sådan en larme lyd. Og den holder altså det onde væk.

Julie Ralund: Ja, det kan jeg godt høre.

Anja Jørgensen: Det er en meget god lyd.

Thomas Klinkby: Ja, den er moderat upassende.

Julie Ralund: Den stod der bare, så kunne man engang imellem lige give den op og ned og så hjælp det?

Thomas Klinkby: Jeg vil gerne tilbage til julelegene, fordi jeg har et projekt Julie kørende. Vi har haft det der med nippe strå, hvor jeg har fået et lille kys på... tæt på Julies to tænder og så, og så har der jo været mulighed for at gramse lidt på Julies fantastiske biceps. Men nu er vi nået til tredje fase, tror jeg. Hvordan kan jeg komme endnu tættere på? Hvad sker der sådan en aften? Hvad gør en? Hvad gør en karl i sine drifters vold?

Anja Jørgensen: Der var flere lege, hvor I kunne komme endnu tættere på hinanden og det er at ælte julekage. Der blev i simpelthen lagt op på et bord begge to oven på hinanden, og så ville de andre karle og piger ælte jer sammen. Det er jo også meget tæt, kan man sige.

Julie Ralund: Så bliver det ikke meget værre, skulle jeg til at sige.

Anja Jørgensen: Den sidste ligesom os, var meget dristig, det var nærmest sådan et striptease show, kan man sige, hvor man på skift nævnte en beklædningsdel man skulle tage af, hvor den mest uskyldige jo nok var huen. Man havde hue på dengang, hvor man så skulle flå den beklædningsdel af hinanden.

Thomas Klinkby: Lad os lige prøve det. Altså uden at gøre det, men bare sige noget, ik? Vi tager ikke noget tøj af, Julie, men vi siger lige, hvad man fjerner.

Julie Ralund: Jeg fjerner klart den der menstruations særk jeg har på inde under.

Anja Jørgensen: Nå det var et dristigt valg, fordi skal du have alt det andet af først jo.

Julie Ralund: Nåh. Ej, okay, jeg vil bare gerne smide det der egentlig.

Thomas Klinkby: Ja, jeg har smidt vesten. Det er den, der ryger først. Jeps, så er den væk. Så er det Julies tur.

Julie Ralund: Jamen så smider jeg træskoene.

Thomas Klinkby: Ikke på den måde, du stiller træskoene på den måde?

Julie Ralund: Nej, nej. Jeg smider dem væk, fordi at vi skal danse springdans.

Thomas Klinkby: Jeg tager de der uldsokker af nu.

Anja Jørgensen: Du havde jo sokker på, Julie.

Julie Ralund: Jeg havde også sokker, jamen så har jeg også taget mine sokker af, når du tager dem af jo. Ja, men så tager jeg. Jeg tager mit forklæde af endnu.

Thomas Klinkby: Her tager min husebånd af.

Julie Ralund: Jeg gider ikke, at lege det her. Jeg kan ikke lege den her leg med dig, Thomas. Jeg kan mærke, hvor den ender henne.

Anja Jørgensen: Det er jo ikke kun jer to. Det er hele forsamlingen, der nu smider de her ting.

Julie Ralund: Men ender vi, så bliver der ragende nøgne over for hinanden.

Anja Jørgensen: Det er jo et godt spørgsmål, og det kan jeg. Jeg ved jo ikke præcis, om de har sagt til særken, og så stopper vi.

Julie Ralund: Til særken, og så stopper vi. Det tror jeg faktisk vil være mit motto. Thomas, til særken, og så stopper vi.

Thomas Klinkby: Ja, jeg står spliterravende, men det er også fordi det er mørkt, så ingen kan se noget alligevel.

Anja Jørgensen: Ah, du havde jo et par lys inde i stuen, der hvor I dansede og festede.

Julie Ralund: Var det ikke også noget med at jo jo, hvidere noget var jo mere lyste det op jo.

Thomas Klinkby: Jo, jeg har gang i kalenderlyset.

Julie Ralund: Jeg forestiller mig bare, at vi har jo... Du har måske ikke fået så meget sol? Altså på dette tidspunkt.

Thomas Klinkby: Nej, det har jeg jo ikke.

Julie Ralund: På den måde kunne vi lyse lidt op.

Thomas Klinkby: Meget stor D-vitaminmangel, tror jeg. Altså nu nu har jeg jo forsøgt at leve mig ind i rollen og været en enhver karl. Jeg har forsøgt at julelege med Julie. Jeg synes ikke hun har været helt med på den. Det får måske mig til at fremstå i et lidt forkert lys. Men men men jeg har forsøgt at leve mig ind i de gamle skikke, og du må være lidt knibsk, måske Julie?

Julie Ralund: Jamen, når du siger, at du har forsøgt at leve dig ind i rollen, så tænker jeg også jeg har forsøgt at leve mig ind i rollen, fordi...

Thomas Klinkby: Som knipsk?

Julie Ralund: Ja, og jeg tænker da vel, Anja, har jeg ikke skulle passe lidt på stadigvæk om Thomas kom for tæt på?

Anja Jørgensen: Det har været rigtig ærgerligt for dig, hvis du skulle blive gravid, når du bare var tjenestepige og ikke havde fået fod under eget bord endnu. Så det var en meget vigtig for jer at have styr på, hvornår kan man have samleje uden at blive gravid? Hvad kunne man gøre? Og vi ved, at de var klar over sikre perioder. Det kan vi se for dem. Den driftige karle, der førte dagbog, Det var

sådan mest hvordan var vejret, og hvor meget fik jeg pløjet, da jeg skulle noget? Men der kunne også stå om kæresten, om det var en sikker periode, man kunne have samleje uden at være nervøs for noget der.

Thomas Klinkby: Har man nogle af de dagbøger?

Anja Jørgensen: Ja ja, nu har vi.

Julie Ralund: Ej det er da spændende nyt at så har mændene... Det synes jeg er meget fint, at mændene har siddet der og grifler ned. Eller selvfølgelig med det kendskab jeg har til mænd, så undrer det mig egentlig ikke, at manden har gået op i, hvornår det her kunne lade sig gøre, men alligevel har du tænkt en lille bitte smule på om. Altså, det er jo også meget fint, at du ikke bare har tænkt, at jeg skulle blive gravid, men når du lige...

Thomas Klinkby: Det er en god måde at lære at skrive på. Stærk motivation.

Julie Ralund: Stærk motivation.

Julie Ralund: Det har været i begges interesse, kan man sige. Vi ved også, at de har benyttet sig af fåretarme som kondomer.

Julie Ralund: Så den medister vi lige har konsumeret?

Anja Jørgensen: Den kunne også have være brugt til noget andet.

Thomas Klinkby: Har man arbejdet i juletiden i alle de her juledage?

Anja Jørgensen: Uha nej, tolv dage uden at lave noget som helst. Det er da fantastisk. Ja, det er svært at forestille sig, og det må have været meget, meget svært for dem, som har arbejdet så ihærdigt særlig op til jul. 12 dage uden at lave noget som helst og der er historier om at rokken måtte sættes på loftet, så konen ikke kom til at sætte sig og arbejde. Så de har bare siddet og sludret og spist og drukket. Men de har også spillet kort og leget lege og sovet til middag, og så skulle dyrene jo lige fodres...

Julie Ralund: Og de skal vel også malkes?

Anja Jørgensen: Det skal de også

Anja Jørgensen: Trods alt. For det kan de vel ikke klare. Det er jo to gange om dagen.

Anja Jørgensen: Og så har der været gæster, og så er man selv gået på gæstevisit. Det har været 12 dage, hvor det har været så lidt som muligt.

Thomas Klinkby: Det lyder skidehyggeligt.

Julie Ralund: Ja, det lyder som en dejlig jul. Og den her gård vi jo sidder i, det er faktisk også en gård, der er ude på Frilandsmuseet, ikke, Anja?

Anja Jørgensen: Jeg har for mit indre blik set vores gård fra Pebringe på Stevns for mig. Sådan en stor firlænget vinderskæv gård. Den har jo... Den blev genopført som den så ud, da man fandt den i 1930'erne, så den blev genopført med alle de reparationer og skævheder, som de her 3-400 års mange gårdmænd har tilføjet denne her gård.

Thomas Klinkby: Men altså, man kan tage ud og besøge de huse, den gård vi har beskrevet her. Den er jo så uden mennesker. Det er jo det, der er hele konceptet.

Julie Ralund: Thomas og jeg er der desværre ikke.

Thomas Klinkby: Nej, selvom vi tit besøger.

Anja Jørgensen: Nogle gange er der mennesker.

Thomas Klinkby: Nogle gange er der mennesker.

Anja Jørgensen: Så er der nogle frivillige eller nogle ansatte, som går rundt i...

Julie Ralund: Ja, Anja, det kan være, vi skal gøre vores hoser grønne, og vi kan få lov til at sidde derude som statistere, Thomas og jeg.

Thomas Klinkby: Ja, hvis du mangler en dej pige med gode biceps og en julebuk, så siger du bare til.

Anja Jørgensen: Sådan, vi har en aftale.

Thomas Klinkby: Det er I orden. Nå okay.

Anja Jørgensen: Og mens vi venter, så vil jeg anbefale at man læser en julestue af Holberg fra 1720'erne. Så får man sådan lidt et indtryk af, hvordan nogle julestuer her kunne foregå.

Thomas Klinkby: Tak Anja og tak Julie. Tak for alletiders fest.

Anja Jørgensen: Selv tak.

Thomas Klinkby: Næste gang skal vi tilbage til 1119 og til bryllup i Island, hvor der føg med fornærmelser. Du er selvfølgelig også inviteret. Serien Alletiders Fest er blevet til med støtte fra William Demant Fonden og produceret Buddy Buddy for Nationalmuseets mediehus Vores tid. Det er Gustav Niepoort, som har lavet lyde og musik. Troels Donnerborg er redaktør.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Alletiders Fest S1E5: Striptease og gramselege i julestuen](#)

Produceret af Buddy Buddy for Vores Tid